

Karim A.A. Khan K.C.
Savcı
Savcılık Ofisi
Uluslararası Ceza Mahkemesi
Posta Kodu 19519
2500 CM Lahey
Hollanda

24.11.2023

İsrail-Filistin çatışması kapsamında
Türkiye Barolar Birliği tarafından yürütülen İsrail Devleti soruşturmasına ilişkin
BİLDİRİM*
Ankara, Türkiye

Uluslararası Ceza Mahkemesi Sayın Savcısı'nın Bilgilerine,

Türkiye Barolar Birliği, Roma Tüzüğü'nde öngörülen yetkiniz doğrultusunda, İsrail Devleti ile Filistin Devleti arasında, özellikle 7 Ekim 2023 tarihinden sonra Filistin Devleti topraklarında meydana gelen ihtilaftaki son gelişmelere ilişkin bu bildirimini sunmak istemektedir. Bu hususta, ekte belirtilecek olan gerekçeleri dikkate almanızı rica ederim.

Saygılarımla,

R. Erinç Sağkan
Türkiye Barolar Birliği Başkanı

İletişim Bilgileri:

Oğuzlar Mahallesi Barış Manço Caddesi Av. Özdemir Özok Sokak No:8 06520 Balgat –
ANKARA TÜRKİYE

Telefon: +90 312 292 59 00 (Pbx)

Fax: +90 312 286 31 00

Email: barobirlik@barobirlik.org.tr

*İşbu metin bilgilendirme amacıyla hazırlanmış olup, resmi tercüme değildir.

I- Arka Plan Bilgisi

Bilindiği üzere Birleşmiş Milletler (BM) Soruşturma Komisyonu, 2014 Gazze çatışmaları sırasında işlendiği iddia edilen ağır ihlallere ilişkin soruşturma çağrısında bulunmuş; Haziran 2015'te BM İnsan Hakları Konseyinin görevlendirdiği Gazze çatışmalarıyla ilgili soruşturma komisyonu, 2014 yazısında her iki tarafın da işlediği iddia olunan savaş suçlarını ayrıntılarıyla anlatan bir rapor sunmuştur. İsrail ve Filistinli silahlı gruplara yönelik rapor, yerel yetkililerin hesap verebilirliğini sürdürmek ve şiddetin gelecekte artmasını engellemek adına cezai soruşturmalar yürütülmesini teşvik etmektedir.

1 Ocak 2015 tarihinde, Filistin Hükümeti ("Filistin"), Roma Tüzüğü'nün 12(3) maddesi kapsamında, "13 Haziran 2014'ten bu yana Doğu Kudüs dahil olmak üzere, işgal altındaki Filistin topraklarında" işlendiği iddia edilen suçlar konusunda Uluslararası Ceza Mahkemesinin ("UCM") yargı yetkisini kabul eden bir beyanda bulunmuştur. Ardından 2 Ocak 2015'te Filistin, katılım belgesini BM Genel Sekreteri'ne tevdi ederek Roma Tüzüğü'ne katılmıştır. Roma Tüzüğü Filistin için 1 Nisan 2015'te yürürlüğe girmiştir.

Roma Tüzüğü'nün¹ 12(3) maddesi uyarınca yapılan bir başvurunun veya geçerli bir bildirim alınması üzerine; Savcı, Savcılık Ofisi Yönetmeliği'nin 25(1)(c) düzenlemesi uyarınca ve genel ilke ve uygulamaların bir parçası olarak mevcut duruma ilişkin bir ön inceleme başlatır. Bu doğrultuda, 16 Ocak 2015 tarihinde Savcı, soruşturma açılmasına ilişkin Roma Tüzüğü kriterlerinin karşılanıp karşılanmadığının belirlenmesi amacıyla, Filistin Devletindeki Durum'a ("Durum") ilişkin bir ön inceleme başlatıldığını duyurmuştur. Özellikle, Roma Tüzüğü'nün 53(1) maddesi uyarınca Savcı; bu kararı verirken yargı yetkisi, kabul edilebilirlik ve hukuki yarar ölçütlerini dikkate alır. Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM) Savcılık Makamı tarafından başlatılan ön soruşturmada hem Filistinli silahlı grupların hem de İsrail Savunma Güçlerinin (İSG) 2014 yılında 51 gün süren Gazze çatışmaları sırasında, Gazze ve Batı Şeria'daki yerleşim faaliyetleriyle ilgili işlendiği iddia edilen suçlara odaklanılmıştır.

Filistin hükümeti, 2014 Gazze çatışmalarıyla ilgili olarak, iddia edilen suçlar hakkında UCM Savcılık Ofisi'ne bilgi sunmuştur. Temmuz 2015'te İsrail, ön incelemeyle ilgili olarak Savcılık Ofisi ile bir diyalog başlatmış, 2014 ihtilaflarının fiili ve hukuki yönlerine ilişkin bir rapor yayınlamıştır. Bununla birlikte, İsrail ve Filistin topraklarında işlendiği iddia edilen suçlarla ilgili olarak, kaygı verici siyasi tepkiler ortaya çıkmıştır. İsrail ve ABD, hem Filistin'in bir devlet olarak tanınmasına hem de UCM'ye karşı sert açıklamalarda bulunmuş ve Filistin üzerinde baskı oluşturmak amacıyla, yapılan yardımları durdurmuşlardır.

Roma Tüzüğü'ne taraf bir devlet olarak Filistin'in sorumlulukları arasında; mahkeme ve kararlarına uyumlu olmak, Roma Tüzüğü'nü ulusal mevzuatına dahil etmek ve Savcılık

¹ Roma Tüzüğü Madde 12(3): "Bu tüzüğe taraf olmayan devletin 2. paragrafa göre kabulü aranıyorsa, o devlet Mahkeme Yazı İşleri Dairesi'ne sunacağı bir bildirme ile suç konusu olayla ilgili olarak, Mahkemenin yargı yetkisini kabul edebilir."

Ofisi'ne ön inceleme aşamalarında yardımcı olmak yer almaktadır. Her ne kadar UCM'yi kuran Roma Tüzüğü'ne taraf bir devlet olmasa da İsrail'in de Mahkeme ile olumlu ilişkiler kurması gerekmektedir. Uluslararası toplum, özellikle de UCM'yi kuran Roma Tüzüğü'ne taraf devletler ister ulusal yargı sistemleri ister UCM aracılığıyla hesap verebilirlik süreçlerini desteklemelidirler.

Filistin, 1998 yılında Roma Konferansı'na gözlemci delegasyon olarak katılmıştır. O tarihten bu yana, Uluslararası Ceza Mahkemesine (UCM) desteğini sürekli olarak dile getirmiştir. Bu destek, yalnızca hesap verebilirliği teşvik edecek bir yöntem olarak değil, aynı zamanda özellikle Filistin topraklarında işlendiği iddia edilen uluslararası suçlarla ilgili cezasızlığa son verilmesine yönelik önemli bir araç olarak da görülmektedir. Nisan 2012'de Savcılık Makamı; Filistin tarafından 2009 tarihli Roma Tüzüğü Madde 12(3) uyarınca yapılan ve 1 Temmuz 2002'den itibaren Filistin topraklarında gerçekleştirilen eylemler için Uluslararası Ceza Mahkemesinin yargılama yetkisini kabul ettiğine dair bir bildirim reddetmiştir. Savcı, UCM'nin yargılama yetkisini yalnızca bir "devletin" kabul edebileceğine ve BM Genel Kuruluna göre Filistin'in bir "devlet" olmadığını ifade etmiştir. Savcılık Makamı, Filistin'in bir devlet olup olmamasıyla ilgili hukuki sorunları çözebilecek, BM organlarının ve nihayetinde, UCM Taraf Devletler Meclisi'nin (TDM) temsilcisiymiş gibi hareket etmeyi kabul etmediğini hatırlatmıştır. Söz konusu dönemde Savcılık Ofisinin, resmî bir soruşturmanın gerekli olup olmadığına karar vermek üzere bir ön inceleme yapamayacağını değerlendirmiş olması muhtemeldir. Bununla birlikte; Kasım 2012'de BM Genel Kurulunun 67/19 sayılı kararı ile, Filistin'in BM'deki statüsü, gözlemci örgütten üye olmayan gözlemci devlete yükseltilmiş ve bu da Filistin'in bir dizi uluslararası antlaşmaya katılmasına olanak sağlamıştır. TDM'nin Aralık 2014'teki oturumuna, Filistin ilk kez üye olmayan gözlemci devlet statüsüyle katılmaya davet edilmiştir.

22 Mayıs 2018 tarihinde, Roma Statüsü'nün 13(a) ve 14. maddeleri uyarınca, Filistin, 13 Haziran 2014 tarihinden bu yana devam eden ve bitiş tarihi belirtilmeyen Durum'u Savcıya iletmiştir. Bu bildirim, doğrudan soruşturma başlatılmasına yol açmamıştır zira Savcı'nın soruşturma açmak için gerekli hukuki kriterlerin karşılanıp karşılanmadığını belirlemesi gerekmektedir.

20 Aralık 2019'da Savcı, ofisine sunulan tüm güvenilir bilgilerin kapsamlı, bağımsız ve objektif bir değerlendirmesinin ardından; Filistin'deki Durum'a bağlı ön incelemenin, Roma Statüsü kapsamında soruşturma başlatılmasına ilişkin tüm hukuki kriterlerin karşılandığı tespiti ile sonuçlandığını beyan etmiştir. Ancak, bu Durum'a ilişkin karmaşık hukuki ve fiili sorunlar göz önüne alındığında; Mahkemenin yargı yetkisinin bölgesel kapsamının açıklığa kavuşturulması için, Ön Yargılama Dairesinden bir karar talebinde bulunacağını duyurmuştur.²

5 Şubat 2021'de Daire, oy çokluğuyla, Mahkemenin Filistin'deki Durum'da cezai yargı yetkisini kullanabileceğine ve bu yargı yetkisinin bölgesel kapsamının, Doğu Kudüs de dahil,

² <https://www.icc-cpi.int/palestine>

olmak üzere Gazze ve Batı Şeria'yı kapsadığına karar vermiştir. Çoğunluk kararında Daire; Filistin'in uluslararası kamu hukuku uyarınca devlet olmanın gerekliliklerini yerine getirip getirmediğini belirlemediğini, bir sınır anlaşmazlığını karara bağlamadığını veya herhangi bir sınır sorununu hükme bağlamadığını vurgulayarak; talep edildiği gibi, yalnızca Roma Tüzüğü amaçları doğrultusunda Mahkemenin bölgesel yargı yetkisinin kapsamını belirlediğini belirtmiştir.³

3 Mart 2021'de UCM Savcısı, Uluslararası Ceza Mahkemesi Savcılığının Filistin'deki Durum'la ilgili bir soruşturma başlattığını doğrulamıştır. İlgili soruşturma, 13 Haziran 2014'ten itibaren işlendiği iddia edilen ve Mahkemenin yetki alanına giren suçları kapsayacaktır.⁴

Uluslararası ve yerel sivil toplum kuruluşları, İsrail-Filistin çatışması bağlamında işlenen suçlara yönelik hesap verebilirliğe ilişkin önlemlerinin uzun süredir savunuculuğunu yapmaktadırlar. STK'lar insan hakları ihlallerini belgelemeye, bu konuda farkındalık yaratmaya ve ilgili bilgileri Savcılık Makamıyla paylaşmaya devam etmektedirler. Türkiye Barolar Birliğinin 7 Ekim 2023 sonrası yaşanan olaylarla ilgili yapmakta olduğu bu bildirim, halihazırda var olan soruşturmaya ek bir beyan niteliğindedir.

³ <https://www.icc-cpi.int/news/statement-icc-prosecutor-fatou-bensouda-respecting-investigation-situation-palestine>

⁴ <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/itemsDocuments/210303-office-of-the-prosecutor-palestine-summary-findings-eng.pdf>

II-Giriş

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ (TBB) NEDEN ULUSLARARASI CEZA MAHKEMESİ SAVCISINA BAŞVURUYOR?

Türkiye Hukuk Sisteminde Barolar, Baroların Nitelikleri ve Temsil Ettiği Değerler

Türkiye Barolar Birliği (TBB) 182.944 avukatın üye olduğu il barolarının çatı örgütüdür; kamu kurumu niteliğinde ve bağımsız meslek kuruluşları birliğidir. Türkiye Barolar Birliğinin kamusal niteliği, hükümet hiyerarşisi dışında ve ondan bağımsız olarak doğrudan Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 135. maddesinden kaynaklanmaktadır.

Türkiye'de avukatlık mesleği, adil yargılanma ve savunma hakkının ve dolayısıyla hukuk devletinin temel kurucu unsurlarındandır. Avukatlık mesleği ancak bağımsız ve kamusal nitelikleriyle, bu iki fonksiyonun bir arada olmasıyla adil yargılanma ve savunma hakkının gerçekleşmesine ve hukuk devletine katkı sunabilir. Avukatlık mesleğinin kamusal temsilcileri olan barolar ve çatı kuruluş olarak Türkiye Barolar Birliği, bu hayati rolü yerine getirirken hem kamusal ve özel hem de medeni hak ve yükümlülükler taşımaktadır.⁵

Anayasa Mahkemesinin süreklilik kazanmış içtihatları doğrultusunda “*üyelerinin çokluğu, ürettikleri iş ve hizmetlerin toplumun temel ihtiyaçlarına yönelik olması ve ülke genelinde yaygınlığı; çoğulcu demokratik gelişim ortamında etkili bir sivil toplum örgütü rolünde bulunmaları; örgütlülüğün üyelere getirdiği yararlar ile toplum çıkarlarının uygun düzeylerde dengelenebilmesi ve demokratik toplum kültürünün, kamu düzeninde olumsuzluk yaratmadan derinleştirilebilmesi nedenleriyle bu kuruluşlara kamusal nitelik kazandırılarak Anayasada yer verilmiştir*”. Bu sebeple baroların ve Türkiye Barolar Birliğinin, bu *sui generis* kamusal gücün görev tanımına uygun kullanımı için, demokratik toplum yararına insan haklarını korumak, geliştirmek ve işlerlik kazandırmak üzere, gerek sivil demokratik gerekse hukuki ve yargısal çalışmaları etkin biçimde yürütmesi gerekir.

Türkiye'de baroların kamusal nitelikli insan haklarını koruma görevinin yasal dayanağı Avukatlık Kanunu'nun baroların kuruluş ve niteliklerini düzenleyen 76. maddesine dayanmaktadır. Avukatlık Kanununun 76. maddesi baroların kuruluş ve niteliklerini düzenleyerek baroları açıkça şu şekilde tanımlar: “*Barolar; avukatlık mesleğini geliştirmek, meslek mensuplarının birbirleri ve iş sahipleri ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni sağlamak; meslek düzenini, ahlâkını, saygınlığını, hukukun üstünlüğünü, insan haklarını savunmak ve korumak, avukatların ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla tüm çalışmalarını yürüten, tüzel kişiliği bulunan, çalışmalarını demokratik ilkelere göre sürdüren kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır*” ve baroların yönetim kurullarının görevlerini sayan 95/21. maddesinin

⁵ Çiğdem Sever, “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Hak Öznesi Olarak Avukatlar”, Ankara Barosu Dergisi, Yıl 76, S. 2018/4, s. 243-245.

“Hukukun üstünlüğünü ve insan haklarını savunmak, korumak ve bu kavramlara işlerlik kazandırmak” hükümleri mevcuttur.

Türkiye Barolar Birliği (TBB), aynı Kanun’un 110/17. maddesiyle belirtildiği şekliyle bu bağlamda özel olarak görevlendirilmiştir. Bu özel hüküm Türkiye Barolar Birliğinin görevlerini belirleyerek *“Hukukun üstünlüğünü ve insan haklarını savunmak ve korumak, bu kavramlara işlerlik kazandırmak”* sorumluluğu vurgulamaktadır.

Kamusal ve toplumsal bir görev olarak düzenlenen bu hükümlerde yer alan *“bu kavramlara işlerlik kazandırmak”* ifadesi, pozitif yükümlülük yüklemektedir. Pozitif yükümlülük, verilen görevi yerine getirmek üzere aktif eylemde bulunma zorunluluğunu içermektedir. Avukatlık Kanunu’nun 1. maddesindeki *“Avukat, yargının kurucu unsurlarından olan bağımsız savunmayı serbestçe temsil eder”* hükmü ve yine aynı kanununun 110/17. maddesinde belirttiğimiz *“hukukun üstünlüğünü, insan haklarını savunmak ve korumak”* görevi gereği yargının kurucu unsurlarından olan avukatların meslek örgütü baroların çatısını oluşturan Türkiye Barolar Birliğinin bu yükümlülüğünü yerine getireceği yer, hukukun üstünlüğünü ve insan haklarını savunma kamusal edimini uygulama alanı olarak öncelikle ve doğasında yargı organlarıdır. TBB bu sebeple, ulusal ve uluslararası alanda görülmekte olan ve özellikle toplumsal hak ihlallerine ilişkin davalara katılma talebinde ve *amicus curiae* başvurularında bulunmaktadır.

Uluslararası Avukatlar Birliği Morelia Şartı giriş bölümünde *“Koşulsuz adalete erişim hakkının, ayrılmaz bir şekilde bağlı olduğu kabul edilmiş insan haklarına katılması gereğini göz önünde tutarak; bu hak olmaksızın insan onurunun gerçekte olamayacağı ve bu bakımdan, yalnızca insan olması nedeniyle her bireye bu hakkın sağlanması gereğini göz önünde tutarak”* yaklaşımıyla bu hakların sağlanması noktasında avukatların meslek örgütlerine nitelikli görevler verilmiştir.

Keza 27 Ağustos-7 Eylül 1990 tarihleri arasında Havana’da toplanan Suçların Önlenmesine ve Suçların Islahı Üzerine Birleşmiş Milletler Konferansı tarafından kabul edilmiş olan Havana Kurallarının 14. maddesi avukatlara (dolayısıyla meslek örgütlerine hem ulusal hem de *“uluslararası hukukun tanıdığı insan haklarını ve temel özgürlükleri yüceltmeye çalışırlar”* amacını düzenlemiştir.

Diğer yandan 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nun 110/15. maddesi TBB’nin bu görevi uluslararası alanda da sürdürmesini temin amacıyla şu hükmü içerir: *“Yabancı memleket baroları, avukatlar birlikleri ve hukuk kurumlarıyla temaslarda bulunmak ve uluslararası kongrelere katılmak.”* Bu anlamda, Uluslararası Ceza Mahkemesi, insancıl hukukun ağır ihlalleri ve uluslararası suçlar konusunda TBB’nin insan haklarını korumak amacıyla temasta bulunacağı evrensel hukuk kurumudur.

Belirtmek gerekir ki, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) de ifade ettiği üzere *“insan haklarının korunmasında çok önemli bir rol oynayan avukat birlikleri, bağımsız kalabilmelidirler”*.⁶

Hükümet başvurularına ek olarak, TBB olarak, bizim bağımsız başvurumuzun da Roma Tüzüğü'nün 15(2) maddesi uyarınca gerektiği gibi değerlendirilmesini önemle talep ediyoruz. Bu madde Savcılığın, uygun gördüğü sivil toplum kuruluşlarından veya diğer güvenilir kaynaklardan bilgi almasına olanak sağlamaktadır.

Böyle bir değerlendirme ayrıca, ülkemizin Roma Tüzüğü'nü ve mahkemenin yargı yetkisini tanımasına da katkıda bulunacaktır.

⁶ ECHR, Hajibeyli / Aliyev v. Azerbaycan, B. No: 6477/08 ve 10414/08, 19.4.2018.

III-Bildirim Gerekçeleri

Siviller ve Savaşçılar Arasındaki Ayrım İlkesi

Silahlı çatışmalar hukukunun temel amacı, silahlı çatışma mağdurlarını korumak ve çatışmaların askeri gereklilik ile insanlık arasındaki dengeye dayalı olarak yürütülmesini düzenlemektir. Uluslararası İnsancıl Hukukun tartışmasız temel taşı, savaşan tarafları, hukuka uygun bir şekilde saldırılabilecek kişiler ile çatışmaların etkilerinden esirgenmesi ve korunması gereken kişiler arasında ayrım yapmaya zorlayan siviller ve savaşçılar arasındaki ayrım ilkesidir.⁷

Bu ayrım ilkesi, 12 Ağustos 1949 tarihli Cenevre Sözleşmelerine Ek ve Uluslararası Silahlı Çatışma Mağdurlarının Korunmasına İlişkin 8 Haziran 1977 tarihli Protokol'de (Protokol I) ifade edilmektedir:

“Sivil nüfusa ve sivil hedefe saygı gösterilmesini ve bunların korunmasını sağlamak amacıyla, çatışmanın Tarafları her zaman sivil halk ile savaşçılar ve sivil hedefler ile askeri hedefler arasında ayrım yapacak ve buna göre hareketlerini yalnızca askeri hedeflere yönlendireceklerdir.”

Dördüncü Cenevre Sözleşmesi özellikle savaş zamanlarında sivil kişilerin korunmasına odaklansa da, Cenevre veya Lahey Sözleşmelerinde “sivil” veya “sivil nüfus”un kesin bir tanımı bulunmamaktadır. Bunun yerine Dördüncü Cenevre Sözleşmesi “düşmanın elindeki kişiler”den söz eder. Önceki tanımların kapsamına giren bireylerin değişen kategorilerini ve savaşçılar ile siviller arasında ayrım yapılmasına yönelik temel yükümlülükleri kabul eden Katma Protokol taslağını hazırlayanlar, daha kesin bir tanıma ihtiyaç olduğunu belirlediler. Sunulan tanım, sivilleri savaşçı kategorisine girmeyen tüm kişiler olarak kategorize eden negatif bir tanımdır.⁸

Protokol I Madde 50 siviller ve sivil nüfus kavramını tanımlamaktadır:

1. Sivil, Üçüncü Sözleşmenin Madde 4 (A) (1), (2), (3) ve (6) 'nda ve bu Protokolün Madde 43'ünde sözü edilen kişi kategorilerine girmeyen kişilerdir. Bir kişinin sivil olup olması konusunda kuşku olması durumunda, söz konusu kişi sivil sayılacaktır.

2. Sivil halk, sivil olan tüm kişilerden oluşur.

3. Sivil halkın içinde sivil tanımına uymayan kişilerin bulunması halkın sivil niteliğini bozamaz.

Ayrım ilkesinin amacı I. Protokol'ün 51. maddesinde “Sivil nüfus ve münferit siviller saldırının hedefi olamaz” şeklinde vurgulanmıştır. Bu, çatışmanın herhangi bir tarafının,

⁷ Nils Melzer, *The Principle of Distinction Between Civilians and Combatants*, in *The Oxford Handbook of International Law in Armed Conflict* (editör Andrew Clapham / Paola Gaeta tarafından), Oxford Üniversitesi Baskı 2014, s. 296.

⁸ Laurie R. Blank / Gregory P. Noone, *International Law and Armed Conflict, Fundamental Principles and Contemporary Challenges in the Law of War*, Wolters Kluwer 2013, s. 280..

savaşanlarla savaşmayanlar arasında ayırım yapması ve saldırıları yalnızca savaşanlara yöneltmesi anlamına gelir.⁹ Bu hüküm, sivil nüfusun ve münferit sivillerin, askeri operasyonlardan kaynaklanan tehlikelere karşı genel korumadan yararlanacağını açıkça belirtmektedir. Bu maddede, temel amacı sivil halk arasında terör yaymak olan şiddet eylemleri veya tehditleri de yasaklanmıştır.

Bu ilkenin bir sonucu olarak, sivillere ve sivil nüfusa yönelik ayırım gözetmeyen saldırılar da yasaklanmıştır. Madde 51/4 ayırım gözetmeyen saldırıları da tanımlamaktadır:

- (a) belirli bir askeri hedefe yöneltilmemiş saldırılar;
- (b) belirli bir askeri hedefe yönlendirilemeyen savaş yöntemleri ve araçlarının kullanıldığı saldırılar; ya da
- (c) bıraktıkları etkiler bu Protokolce öngörüldüğü şekilde sınırlandırılmayan savaş yöntemlerinin ve araçlarının kullanıldığı saldırılar;
ve netice olarak, böyle her bir durumda, hiçbir ayırım gözetmeksizin askeri hedefleri ve sivilleri ve sivil malları vurma özelliğine sahip yöntemlerin kullanıldığı saldırılar.

Aynı maddede (51/5/a), aşağıdaki saldırı tiplerinin bunlarla sınırlı olmaksızın ayırım gözetmeyen saldırılar olarak kabul edileceğini belirtmektedir:

Bir şehir, kasaba ya da benzer şekilde sivil kişilerin ya da sivil nitelikli malların yoğun bulunduğu bir alanda bulunan ancak, birbirlerinden açık şekilde ayrı bulunan ve bağımsız bir miktar askeri hedefi tek bir askeri hedef gibi kabul eden, yöntem ya da kullanılan araç fark etmeksizin bombardıman şeklinde yapılan saldırılar; ve

(b) Elde edilmesi beklenen somut ve doğrudan askeri avantaja kıyasla aşırı olarak kabul edilebilecek miktarda sivil halkta insan hayatının kaybına, yaralanmalara ve sivil nitelikteki mallara zarar verilmesine ya da bu kayıp ve zararların hepsinin birlikte oluşmasına arzi şekilde sebep olması beklenebilecek saldırılar

Uluslararası olmayan silahlı çatışmaları ele alan antlaşma temelli Uluslararası İnsancıl Hukuk, çatışmaların yürütülmesine ilişkin bazı hükümler içermekle birlikte, uluslararası silahlı çatışma durumlarında geçerli olan en önemli kural ve ilkelerin, uluslararası olmayan silahlı çatışmalar için de geçerliliklerini genişleterek teamül statüsü kazandığı artık yaygın olarak kabul edilmektedir.¹⁰

Hastanelere ve Tıbbi Tesislere Yönelik Saldırılar

Uluslararası insancıl hukuk, tıbbi personelin, tıbbi tesislerin ve tıbbi nakil araçlarının korunmasına yönelik önemli hükümler içermektedir. Sözleşme ve Protokollere göre, tıbbi personel, idari destek personeli ve dini personel koruma ve bakım hakkına sahiptir. Hedef

⁹ Laurie R. Blank / Gregory P. Noone, s. 44.

¹⁰ Melzer, s. 307.

alınmaktan veya saldırıya uğramaktan muaftırlar ve tıbbi ve dini görevlerini engelleme olmaksızın yerine getirmelerine izin verilmelidir.

Tıbbi malzemeler ve nesnelere için, tıbbi birimleri ve nakliyatları da kapsayan etkili korumalar mevcuttur. Birinci Cenevre Sözleşmesi'nin 33. ve 34. maddelerine göre, silahlı kuvvetlerin sabit tıbbi kuruluşlarının binaları, malzemeleri ve depoları korunur - bunlar kasıtlı olarak tahrip edilmemeli ve yaralıların ve hastaların bakımına tahsis edilmelidir. Bu koruma, düşmanın eline geçse bile, seyyar tıbbi birimleri de kapsar; bu birimler yaralı ve hastaların sağlığı için kullanılmalıdır.

Ambulanslar da dahil olmak üzere tıbbi nakil araçları, silahlı çatışma yasalarına uygun olarak koruma ve bakım için tayin edilmiştir. Bu araçların ele geçirilmesi halinde, silahlı çatışma hukuku bu araçlarda taşınan yaralı ve hasta kişilere gerekli bakım ve saygının gösterilmesini zorunlu kılar.¹¹

Tıbbi tesislerin, seyyar tıbbi birimlerin ve tıbbi gemilerin korunması, ancak bu tesislerin insani görevlerinin ötesinde düşmana zararlı faaliyetlerde bulunmak için kullanılması halinde sona erecektir. Bu tür birimler ve tesisler için korumanın sona erdirilmesi, önceden bir uyarı yapılmasını, zararlı eylemlerin durdurulması için makul bir süre verilmesini ve ancak uyarının dikkate alınmamasını gerektirir.

Neyin “zararlı” bir eylem teşkil ettiği Sözleşmelerde tanımlanmamıştır, ancak hem Sözleşme I ve II hem de Protokol I “[korunan nesnelere] kendilerine sağlanan korumadan mahrum bırakılması olarak değerlendirilemeyecek”;¹² belirli koşulları ana hatlarıyla çerçevelemektedir. Bunlar arasında örneğin, hastanenin ya da hastane gemisinin yaralı, hasta ve deniz kazazedelerine bakıyor olması; veya yaralı, hasta ve deniz kazazedelerinden alınmış ve henüz yetkili makamlara teslim edilmemiş hafif silah ve mühimmatın varlığı yer almaktadır.

23. madde Yorumu'na göre: açıkça belirtilmiştir ki “saldırıların korumalı alanlara karşı yönlendirilmesinin yasaklanması, aynı zamanda hem uluslararası hem de uluslararası olmayan silahlı saldırılar bakımından uluslararası teamül hukukunun bir bölümünü teşkil eder.”¹³

Hastane bölgelerinin ve muhitlerinin ihlali, uluslararası ceza hukuku kapsamında sonuçlara sahiptir. Bunlara yapılan saldırılar “saldırıların kasten ... hasta ve yaralıların toplandığı bölgelere yönlendirilmesi” konulu savaş suçu kapsamına girebilir.”¹⁴

Ayrıca, “savunmasız olan ve askeri amaç gütmeyen kasabaların, köylerin, yerleşim yerlerinin veya binaların, hangi sebeple olursa olsun bombalanması” konulu savaş suçu da

¹¹ Cenevre Sözleşmesi I, Madde 35, Ek Protokol I, Madde 21, Ek Protokol II, Madde 11.

¹² Cenevre Sözleşmesi I, Madde 22, Cenevre Sözleşmesi II, Madde 35, Ek Protokol I, Madde 13.

¹³ ICRC'nin Uluslararası Örfi İnsancıl Hukuk konulu Çalışması (2005), Kural 35.

¹⁴ UCM Tüzüğü Madde 8(2)(b)(ix) ve (e)(iv)

uygulanabilir olabilir.¹⁵ Buna ek olarak, bir hastane alanı veya muhitine ya da burada barınan kişilere veya hedeflere karşı saldırılar; sivil nüfusa, sivil hedeflere, veya Cenevre Sözleşmesi'ne ait amblemleri kullanan binalara saldırılar gibi diğer savaş suçları teşkil edebilir.¹⁶

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), 12 Kasım itibariyle Gazze'de gerçekleşen 137 “sağlık tesisine yönelik saldırı”da, içlerinde 16 sağlık çalışanı olmak üzere en az 521 kişinin öldürüldüğünü bildirmiştir. İsrail'in elektrik ve suyu kesme ve Gazze'ye insani yardımı engelleme kararlarıyla birlikte bu saldırılar, sağlık hizmetlerine erişimi ciddi ölçüde sekteye uğratmıştır. Birleşmiş Milletler, 10 Kasım itibariyle, sağlık çalışanlarının benzeri görülmemiş sayıda ağır yaralı hasta ile ilgilendiği bu zamanda, temel bakım tesislerinin üçte ikisi ile Gazze'deki tüm hastanelerin yarısının işlev görememekte olduğu bulgusuna ulaşmıştır. DSÖ ayrıca 10 Kasım itibariyle 36 hastaneden 18'i ile 72 temel bakım kliniğinden 46'sının kapatılmak zorunda kaldığını da bildirmiştir. Bu tesislerin zorunlu olarak kapatılma durumu, saldırılar dolayısıyla yaşanan hasarın yanı sıra elektrik ve yakıt eksikliğinden kaynaklanmaktadır.¹⁷

İnsan Hakları İzleme Örgütünün 14 Kasım tarihli bildirisine göre, *İsrail ordusunun sağlık tesislerine, personeline ve ulaşımına karşı tekrarlayan, açıkça hukuksuz saldırıları, Gazze Şeridi'nin sağlık sistemini daha da tahrip etmektedir ve savaş suçu olarak soruşturulmalıdır. İsrail ordusunun 5 Kasım 2023 tarihinde yaptığı “ Hamas'ın hastaneleri insani tutuma aykırı kullanımı” iddialarına karşın, öne sürülen hiçbir kanıt, hastanelerin ve ambulansların uluslararası insani hukuk altında korunmakta olan statüsünden mahrum bırakılmasını gerektirmemektedir.*

İnsan Hakları İzleme Örgütü, 7 Ekim ile 7 Kasım tarihleri arasında Endonezya Hastanesi, al-Ahli Hastanesi, Uluslararası Göz Bakım Merkezi, Türkiye-Filistin Dostluk Hastanesi ve al-Quds Hastanesi'ne ve yakınlarına yapılan saldırıları araştırmıştır. İnsan Hakları İzleme Örgütü, yerinden edilmiş ve hastanede barınan iki kişiyle ve Gazze'deki 16 sağlık çalışanı ve hastane görevlisiyle telefonda konuşmuş ve DSÖ veri tabanlarının yanı sıra, sosyal medyada yayımlanan videolar ve uydu görüntüleri dahil olmak üzere, açık kaynaklı verileri doğrulamıştır.

İsrail güçleri, 7 Ekim ile 28 Ekim arasında Endonezya Hastanesi'ni birkaç kez vurarak en az on iki sivil öldürmüştür. Uluslararası Göz Bakım Merkezi, 10 veya 11 Ekim'deki saldırının ardından tekrar tekrar vurulmuş ve tamamen tahrip edilmiştir. 30 ve 31 Ekim tarihlerinde Türk-Filistin Dostluk Hastanesi yerleşkesi ve civarına saldırılar düzenlenmiştir. Hastanede meydana gelen hasar ve hastane jeneratörlerine yakıt sağlanamaması, hastanenin 1 Kasım'da kapatılmasına neden olmuştur. İsrail'in tekrarlanan saldırıları Kudüs Hastanesi'ne

¹⁵ UCM Tüzüğü (1998), Madde 8(2)(b)(v); ayrıca bkz. Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi Tüzüğü (1993), Madde 3(c).

¹⁶ UCM Tüzüğü (1998), Madde 8(2)(b)(i) ve (e)(i), (b)(ii), ve (b)(xxiv) ve (e)(ii).

¹⁷ <https://www.hrw.org/news/2023/11/07/gaza-israeli-ambulance-strike-apparently-unlawful>

zarar vermiş ve ön tarafta bir erkek ve çocuğu yaralanmıştır. İsrail güçleri, 3 Kasım'da Al-shifa hastanesinin önünde aralarında çocukların da bulunduğu en az bir düzine kişiyi açıkça işaretlenmiş ambulansları birçok kez vurarak öldürmüş ve yaralamıştır.¹⁸

Bu noktada, İnsan Hakları İzleme Örgütünün Gazze'deki hastane ve sağlık tesislerine yapılan saldırıların kanuna aykırılığı hakkındaki hukuki görüşünü paylaşıyoruz:

Hastaneler ve diğer sağlık tesisleri, uluslararası insani hukuk kapsamında özel korumaya sahip sivil hedeflerdir. Hastaneler ancak "düşmana karşı zarar verici eylemlerde bulunmak" amacıyla kullanılması ve gerekli uyarının yapılması durumunda saldırılara karşı korumalarını kaybeder. Askeri güçler; bir hastaneyi silah depolama veya sağlıklı savaşçıların kamp yapması amacıyla yasa dışı bir şekilde kullanmakta olsalar dahi, saldıran güçler, bu kötüye kullanımı durdurmaya ilişkin bir uyarı yayınlamalı, sona ermesi için makul bir süre sınırı belirlemeli ve ancak böyle bir uyarı göz ardı edildikten sonra meşru bir şekilde saldırmalıdır. Hastalara, sağlık personeline ve diğer kişilere hastaneyi tahliye etme emri yalnızca son çare olarak kullanılmalıdır. Sağlık personeli korunmalı ve işlerini yapmalarına izin verilmelidir.

Savaşan tarafların tümü, sivillere verilecek zararı en aza indirmek için daimi özen göstermelidir. "Düşmana karşı zarar verici eylemlerde bulunmak" amacıyla kullanılan hastanelere yönelik saldırılar; gelişigüzel veya orantısız olduklarında hâlâ yasa dışıdır. Nüfusun yoğun olduğu bölgelerde patlayıcı silahların kullanılması, gelişigüzel saldırı riskini artırmaktadır. Beklenen sivil can ve mal kaybının, somut ve doğrudan askeri kazanımla karşılaştırıldığında aşırı olduğu saldırılar orantısızdır. Orantısız saldırılara ilişkin endişeler hastaneler söz konusu olduğunda daha da artmaktadır; zira bir saldırı tehdidi veya küçük bir hasar dahi hastalar ve bakıcıları için büyük ölüm kalım meselelerine yol açabilmektedir.¹⁹

Filistin Barolar Birliğine Saldırı

İsrail güçleri, 9 Ekim 2023 tarihinde Gazze şehrindeki Baro binasını bombalamış ve tamamen yok etmiştir. Bu binanın, üyelerine ve sivil vatandaşlara hizmet veren sivil bir meslek kuruluşu olduğu iyi bilinmektedir.

Filistin Barolar Birliği, bu saldırı ile ilgili bir açıklama yapmıştır:

"...Bu eylem, uluslararası hukukun, yasal korumanın ve Uluslararası Barolar Birliğinin 1992 yılında koyduğu kanunların ihlali olarak değerlendirilmektedir. Bu eylem, Baro'nun avukatlara ve sivil vatandaşlara karşı mesleki ve ulusal görevlerini yerine getirme kabiliyetini sınırlayacaktır.

¹⁸ <https://www.hrw.org/news/2023/11/14/gaza-unlawful-israeli-hospital-strikes-worsen-health-crisis>

¹⁹ <https://www.hrw.org/news/2023/11/14/gaza-unlawful-israeli-hospital-strikes-worsen-health-crisis>

Filistin Barolar Birliği, işgalci devlet tarafından uygulanan toplu cezalandırmaların, toplu cezalandırmayı, her türlü tehdit ve terör tedbirini ve savunmasız kişilere ve bu kişilerin mallarına karşı misilleme tedbirlerini yasaklayan Dördüncü Cenevre Sözleşmesi'nin 33. maddesini açık bir şekilde ihlal ettiğini yeniden tasdik etmektedir.

İsrail'in büyük ölçekte gerçekleştirdiği yıkım eylemleri, Dördüncü Cenevre Sözleşmesi'nin işgalci devletin bireylere, gruplara, devlete veya kamu makamlarına ait her türlü özel, taşınmaz veya taşınır malı yok etmesini yasaklayan 53. maddesini ihlal etmektedir.

İsrail'in kültürel nesnelere ve ibadethanelere karşı süregelen ihlalleri ve saldırıları ile ilgili olarak; bu, silahlı çatışma durumunda bu varlıkların her türlü saldırıya maruz bırakılmasını yasaklayan ve korunmasının gerekliliğini vurgulayan Kültür Varlıklarının Korunmasına İlişkin Lahey Sözleşmesi'nin ihlalidir.

İsrail'in 7 Ekim 2023 tarihinde Gazze'ye karşı açılan savaşın başlangıcından bu yana 12'nin üzerinde uluslararası anlaşma ve kararı ihlal etmesi ve özellikle sivil ve hukuk çalışanları olmak üzere Filistinlileri istismar etmesi sebebiyle, birçok avukat ve bir hâkim, evlerinde, güvende ve savunmasız durumda iken İsrail işgalcilerinin kurşunları ile öldürülmüştür".²⁰

Basın Çalışanlarına Saldırılar

12 Kasım itibarıyla Gazetecileri Koruma Komitesi (CPJ)'nin ön araştırmaları, savaşın başladığı 7 Ekim tarihinden bu yana, Gazze ve Batı Şeria'da 11.070'den fazla Filistinlinin ölümü ve İsrail'de 1.200'den fazla ölüm ile birlikte, öldürülen 12.000'den fazla kişi arasında en az 40 gazeteci ve basın çalışanının olduğunu göstermiştir:

- 35 Filistinli, 1 İsraili ve 1 Lübnanlı olmak üzere 40 gazeteci ve basın çalışanının öldüğü teyit edilmiştir.
- 8 gazetecinin yaralandığı bildirilmiştir.
- 3 gazetecinin kayıp olduğu bildirilmiştir.
- 13 gazetecinin tutuklandığı bildirilmiştir.
- Çoklu saldırılar, tehditler, siber saldırılar, sansür ve aile fertlerinin öldürülmesi söz konusudur.²¹

Reuters'ın 27 Ekim tarihli haberine göre İsrail Savunma Güçleri (İGS), Reuters ve Agence France Press haber ajanslarına, gazetecilerinin İsrail saldırıları tarafından hedef

²⁰ <https://iadllaw.org/2023/10/palestinian-bar-association-statement-of-appeal-and-condemnation-for-the-bombing-of-the-pba-headquarters-in-gaza-city/>

²¹ Öldürülen, yaralı ve kayıp gazetecilerin listesi: <https://cpj.org/2023/11/journalist-casualties-in-the-israel-gaza-conflict/>

alınmayacağına dair teminat istemelerinin ardından, Gazze Şeridi'nde faaliyet gösteren gazetecilerinin güvenliğini garanti edemeyeceklerini söylemiştir.²²

Uluslararası İnsancıl Hukuk, tüm gazetecileri sivil olarak sınıflandırarak, korumayı tüm gazetecileri kapsayacak şekilde genişletmektedir. Hem uluslararası hem de uluslararası olmayan silahlı çatışmalarda gazeteciler bu yasal hükümlerle korunmaktadır. Siviller olarak gazeteciler, yalnızca doğrudan çatışmalara katılmaları durumu ve katıldıkları süre haricinde, saldırılardan muafırlar.²³

Gazetecilere ve haber yayın organlarına yönelik saldırı yasağının kökeni, uluslararası insani hukuk kapsamında sivillere ve sivil hedeflere sağlanan korumaya dayanmaktadır. Ayrıca basın, propaganda amacıyla kullanılması halinde dahi, özel durumlar dışında genellikle askeri bir hedef olarak değerlendirilmez. Temelde, gazeteciler ve ekipmanları için belirlenmiş özel bir statü olmasa da askeri harekâta aktif olarak katkıda bulunmadıkları sürece bunlara sivillere ve sivil hedeflere benzer genel koruma sağlanmaktadır.²⁴

Protokol I madde 79 aşağıdakileri açıkça belirtir:

- 1. Silahlı çatışma bölgelerinde tehlikeli mesleki görevlerde bulunan gazeteciler, 50. Maddenin 1. paragrafı bağlamında sivil olarak kabul edilir.*
- 2. Sivil statülerini olumsuz etkileyecek hiçbir eylemde bulunmamaları koşuluyla ve silahlı kuvvetlere akredite savaş muhabirlerinin Üçüncü Sözleşme Madde 4 A (4) 'te öngörülen statüye sahip olma haklarına hanel getirmeksizin, Sözleşmeler ve bu Protokol kapsamında korunur.*

Silahlı çatışmalarda veya savaş zamanlarında gazeteciler, kamunun bilgilendirilmesinde ve kamuoyunun şekillenmesinde birincil bilgi kaynağı olarak önemli bir rol oynamaktadır. Gazetecilerin raporları, silahlı çatışma veya savaşların gerçekleri, siviller üzerindeki etkisi ve silahlı kuvvetlerin faaliyetleri hakkında fikir vermektedir. Gazeteciler savaş suçları, insan hakları istismarları ve diğer benzer ihlaller konusunda haber yaparak şeffaflığa katkıda bulunmakta ve cezasızlığın önlenmesine yardımcı olabilmektedir.

Gazze'deki gazeteciler, İsrail'in Gazze Şehri'ne kara saldırısı, İsrail'in yıkıcı hava saldırıları, kesintiye uğrayan iletişim ve kapsamlı elektrik kesintileri karşısında yaşanan çatışmayı haber yapmaya çalışırken, özellikle yüksek risklerle karşı karşıya kalmaktadır.

Mülteci Kamplarına Saldırıları

²² <https://www.reuters.com/world/middle-east/israeli-military-says-it-cant-guarantee-journalists-safety-gaza-2023-10-27/>

²³ https://www.icrc.org/en/download/file/67246/handout_7_-_how_does_ihl_protect_journalists.pdf

²⁴ <https://casebook.icrc.org/case-study/protection-journalists>

Birleşmiş Milletler Yakın Doğu'daki Filistinli Mültecilere Yardım ve Bayındırlık Ajansı (UNRWA) tarafından 14 Kasım tarihinde yayımlanan rapora göre:²⁵

• 7 Ekim'den bu yana Gazze Şeridi boyunca yaklaşık 1,6 milyon insan yerinden edilmiştir.

• Yaklaşık 795.500 ülke içinde yerinden edilmiş kişi (ÜİYEK) şu anda kuzey de dahil olmak üzere Gazze Şeridi'ndeki beş yönetim bölgesinin tamamında bulunan 154 UNRWA tesisinde barınmaktadır.

• Yaklaşık 634.500 ÜİYEK Orta, Han Yunus ve Refah bölgelerindeki 97 tesiste barınmaktadır. İsrail Yetkilileri tarafından tahliye emri verilmeden önce, 12 Ekim 2023 itibarıyla yaklaşık 160.000 ÜİYEK kuzey ve Gazze bölgelerindeki 57 UNRWA okulunda barınmaktaydı. UNRWA, bu barınaklara ÜİYEK'lerin korunmasına yardımcı olmak amacıyla erişememektedir ve bu kişilerin ihtiyaçları ve koşulları hakkında bilgi sahibi değildir.

• Ciddi iletişim kesintileri nedeniyle özellikle Orta bölgede güncel rakam ve bilgiler ulaşmak giderek zorlaşmaktadır. Telekomünikasyon şirketleri bazı bölgelerde faaliyetlerini durdurmuştur. Telekomünikasyon şirketlerinin veri merkezlerini ve ana bağlantı sahalarını işletmeye yönelik yakıtlarının tükendiği 16 Kasım Perşembe gününden itibaren, iletişimin aksamaya başlaması beklenmektedir.

• UNRWA, mevcut malzemelerle barınaklardaki gıda ihtiyacının yalnızca yüzde 39'unu ve su, sanitasyon ve hijyen ihtiyacının yüzde birini karşılayabilmektedir.

• Öldürülen UNRWA çalışanlarının yaklaşık üçte biri Gazze Vadisi hattının altında, Gazze Şeridi'nin güney ve orta bölgelerindeydi.

• UNRWA, İsrail Güçlerinin Gazze Şehri'ndeki bir UNRWA okuluna girdiğine ve bu tesisi keskin nişancı mevzisi de dahil olmak üzere askeri operasyonlar için kullandığına dair son derece kaygı verici bir rapor daha almıştır. UNRWA bu raporu doğrulama sürecindedir. Doğrulanması halinde, UNRWA tesislerinin askeri amaçlı kullanımı ciddi kaygılara yol açacaktır; zira bu tür bir kullanım, BM'nin ayrıcalık ve dokunulmazlıklarının ciddi bir şekilde ihlalinin yanı sıra sivilleri ciddi zarar riskiyle karşı karşıya bırakmaktadır.

• Nuseyrat kampındaki bir UNRWA okulunun yakınındaki saldırılar nedeniyle, Orta bölgede, okulun içine düşen şarapnel parçaları nedeniyle iki ÜİYEK yaralanmıştır. Okulda 6.400'den ÜİYEK barınmaktadır.

• 7 Ekim'den bu yana UNRWA tesislerine sığınan en az 563 ÜİYEK yaralanmış ve 71 ÜİYEK öldürülmüştür. UNRWA'nın Kuzey ve Gazze bölgelerindeki tesislerini etkileyen olaylarda ölenlerin sayısını hala doğrulamaya çalışıyor olması nedeniyle, öldürülen ve yaralanan ÜİYEK sayısının daha yüksek olması muhtemeldir.

• Savaşın başlangıcından buyana en az 64 UNRWA tesisi etkilenmiştir.

²⁵ <https://www.unrwa.org/resources/reports/unrwa-situation-report-30-situation-gaza-strip-and-west-bank-including-east-jerusalem>

Mülteci kamplarına ve bu tesislerde barınan sivillere yönelik saldırılara ilişkin uluslararası medyada yer alan bazı haberler aşağıdaki gibidir:

31 Ekim: İsrail'in hava saldırıları Salı günü Gazze Şehri'nin hemen kuzeyindeki Cibaliye'deki büyük bir mülteci kampında ciddi hasara neden olmuştur. İsrail ordusu, yer altı tünelleri ve komuta merkezi de dahil olmak üzere Hamas'ın "kalesi" olduğunu belirttiği bölgeyi hedef aldığını doğrulamıştır.

Olay yerinden fotoğraflar, insan ekiplerinin beyaz çarşafarla örtülmüş cesetleri sıralar halinde sıraladığı kampta büyük kraterler ve diğer hasarları göstermiştir. Hamas yetkilileri, en az altı hava saldırısının yerleşim bölgesindeki apartmanları yıktığını söylemiştir.

Ölü ve yaralıların kesin sayısı hala belirlenmemekle birlikte, Gazze'deki sağlık bakanlığından gelen ilk raporlarda çok sayıda kişinin yaralandığı veya öldürüldüğü belirtilmiştir.²⁶

3 Kasım: İsrail hava saldırıları bu hafta Kuzey Gazze'deki Cibaliye mülteci kampının bazı bölümlerine büyük hasar vererek, yoğun nüfuslu bir bölgedeki binaları yerle bir etmiştir. Filistin yetkilileri en az 195 sivilin öldürüldüğünü, çok sayıda kişinin ise hâlâ kayıp olduğunu bildirmektedir. (...)

Gazze'deki sağlık yetkililerine göre, İsrail'in Filistin'in 2,3 milyon nüfuslu küçük yerleşim bölgesine yönelik bombardımanı 9000'den fazla insanı ölümüne sebep olmuştur. Yiyecek ve su kıtır ve tıbbi hizmetler çökmektedir.

Masae Analytics tarafından analiz edilen uydu görüntülerine göre, İsrail'in devam eden saldırısı sırasında kıyı bölgesindeki en az beş mülteci kampı daha vurulmuştur. Birleşmiş Milletler Filistinli Mültecilere Yardım Ajansı, Cibaliye, Al-Sathi ve Al-Bureij kamplarında binlerce kişinin barınak olarak kullandığı okulların hasar gördüğünü, 360 kilometrekarelik Gazze Şeridi'nde yaklaşık 50 bina ve malvarlığının etkilendiğini belirtmiştir. BM ajansı, yetmişden fazla personelinin öldürüldüğünü bildirmiştir.²⁷

5 Kasım: Filistinli yetkililer, İsrail ordusunun son 24 saat içinde Maghazi kampı da dahil olmak üzere Gazze'deki en az üç mülteci kampını bombaladığını ve düzinelere insanı öldürdüğünü belirtmiştir. İsrail'in cumartesi gecesi Maghazi mülteci kampına saldırması sonucu en az 47 kişi hayatını kaybetmiştir. Cibaliye kampı da gece vurulmuş ve en az altı kişi ölmüştür.²⁸

İsrail Kamu Görevlilerinin Nefret ve Soykırım Söylemleri ile Soykırım Niyetleri

²⁶ <https://www.npr.org/2023/10/31/1209646548/israel-military-central-gaza-fighting-hamas>

²⁷ <https://www.reuters.com/graphics/ISRAEL-PALESTINIANS/GAZA-JABALIA/byprdygje>

²⁸ <https://www.aljazeera.com/news/2023/11/5/israel-bombs-al-maghazi-refugee-camp-killing-dozens-gaza-officials-say>

İrkçılık konulu bir BM komitesi, 7 Ekim saldırılarından bu yana üst düzey yetkililer de dahil olmak üzere İsraililer tarafından Filistinlilere yönelik ırkçı nefret söylemi ve insanlıktan uzaklaştırma eylemlerindeki keskin artıştan duyduğu endişeyi dile getirmiştir. Cenevre merkezli komite, üst düzey İsraili yetkililerin, siyasetçilerin ve kamuya mal olmuş kişilerin yorumları da dahil olmak üzere yapılan son yorumlardan “son derece endişe duyduğunu” belirterek, İsrail’e nefret söylemini kınaması ve bu tür eylemleri araştırılıp cezalandırması çağrısında bulunmuştur.²⁹

Uluslararası Ceza Mahkemesi Tüzüğü’nün Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi’nde yer alan soykırım tanımını aynen yansıtan 5. maddesine göre soykırım, diğerlerinin yanı sıra, ulusal, etnik, ırksal veya dinî bir grubu tamamen veya kısmen yok etme kastıyla işlenen şu fiillerden herhangi biri anlamına gelir: grubun üyelerini öldürmek; grubun üyelerine ciddi bedensel veya zihinsel zarar vermek, grubu fiziksel olarak kısmen veya tamamen yok edilmesine yol açacak koşulları kasten yaşatmak, grup içinde doğumları engelleyici tedbirler uygulamak ve gruba ait çocukları zorla başka bir gruba nakletmek.

Soykırım, “özel kast” ya da “*dolus specis*” olarak bilinen, kendine özgü niteliği dolayısıyla diğer suçlardan ayrılmaktadır. Suçta özel kast, failin söz konusu fiili işlemeye yönelik açık niyetini gerektiren, suçun temel unsuru olan özel niyettir. Soykırım bağlamında bu özel kast, “ulusal, etnik, ırksal veya dinsel bir grubu tamamen veya kısmen yok etme”ye yönelik kasti niyeti ifade eder.³⁰

Özel kast, Roma-Avrupa kıta hukuk sistemlerinde ceza hukukunda köklü bir kavramdır. Belirli suçlar için gerekli bir kurucu bileşen görevi görür ve failin müstet suçu işlemek için açık bir kastının olmasını gerektirir. Bu bağlamda, kasıtlı suçun temel unsuru olan özel kast, fiziksel sonuç ile failin zihinsel durumu arasındaki psikolojik bağlantıyla karakterize edilir.³¹

Pratik ifadelerle, soykırım unsuru teşkil eden herhangi bir eylemin, bir veya daha fazla kişiye karşı yalnızca belirli bir grubun üyesi olmaları nedeniyle işlenmiş olması gerekir. Bu bireylerin hedef alınmasının özel nedeni çok önemlidir; bu belirli gruba ait oldukları için olmalıdır. Dolayısıyla mağdur, bireysel kimliği nedeniyle değil, ulusal, etnik, ırksal veya dini bir gruba mensubiyeti nedeniyle seçilmektedir. Bu sebeple eylemin mağduru, bu şekilde seçilmiş bir grubun üyesidir; bu da soykırım suçunun mağdurunun yalnızca birey değil, grubun kendisi olduğu anlamına gelir.³²

Bu değerlendirmelerin bir sonucu olarak, bir mahkeme veya savcının faillerin soykırım suçuna ilişkin özel kastını (*mens rea*) tespit etmesi büyük önem taşımaktadır. Sanığın soykırıma yönelik veya özel bir niyetle hareket ettiğini itiraf etmesi bu bağlamda dikkate değer bir delil

²⁹ <https://www.reuters.com/world/un-committee-voices-concern-about-rising-israeli-hate-speech-against-2023-10-27/>

³⁰ <https://www.reuters.com/world/un-committee-voices-concern-about-rising-israeli-hate-speech-against-2023-10-27/>

³¹ Akayesu, par. 518.

³² Akayesu, par. 521.

olarak değerlendirilebilirken, bu tür itiraflar uluslararası mahkeme kararlarının kapsamına giren soykırım davalarında yaygın değildir.

Akeyasu kararında, Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemesi özel kastı kanıtlamanın zorluğunu ele almış ve saldırganın niyetini belirlemek amacıyla belirli kriterler koymuştur:

“Suçlunun özel kastının belirlenmesi konusunda Daire, kastın belirlenmesi zor, hatta imkânsız olan zihinsel bir faktör olduğu kanaatindedir. Sanığın itirafının olmadığı durumlarda, sanığın niyetinin belirli sayıdaki varsayımlardan anlaşılabilmesinin nedeni budur. Daire, belirli bir eylemin özünde var olan soykırım niyetini, aynı gruba karşı sistematik olarak yöneltilen diğer suç teşkil eden eylemlerin, ister aynı suçlu tarafından veya başkaları tarafından gerçekleştirilmiş olsun, gerçekleştirilmesinin genel bağlamından çıkarmanın mümkün olduğu kanaatindedir. Bir bölge veya ülkede işlenen vahşetin boyutu, genel niteliği, hatta mağdurların belirli bir gruba mensubiyetleri nedeniyle kasıtlı ve sistematik olarak hedef alınıp diğer grupların üyelerinin hariç tutulması gibi diğer faktörler, Dairenin bireyin soykırım niyetini anlamasına olanak sağlayabilir”.

Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi Yargılama Dairesi de soykırım suçunda özel kasıt ile ilgili olarak:

*“maddedeki tanımın kapsamına girmesi muhtemel eylemlere yol açan genel siyasi doktrin veya yıkıcı ve ayrımcı eylemlerin tekrarı gibi bir dizi olgudan çıkarılabilir. Kast aynı zamanda grubun temelini ihlal eden veya faillerin kendilerinin bunu ihlal ettiğini düşündükleri, Madde 4(2)'deki listenin kapsamına girmeyen ancak aynı davranış modelinin bir parçası olarak işlenen eylemlerin işlenmesinden de çıkarılabilir”.*³³

Krstic ve Jelisc gibi birçok uluslararası mahkeme kararında da tekrarlandığı üzere, Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi, “soykırım niyetine ilişkin doğrudan kanıtın mevcut olmadığı durumlarda, suçun fiili koşullarından da kast çıkarımı yapılabileceğini” ve soykırım niyetinin, diğer olguların yanı sıra, “aynı gruba karşı sistematik olarak yöneltilen diğer kabahatli eylemler”e ilişkin delillerden de çıkarılabileceğini” belirtir.³⁴

Dolayısıyla, Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesinin sunulan hususta, Yargılama Dairesi, bulgularında şu sonuca varmıştır:

*“Bu kast, eylemlerin temelini oluşturan ve meşrulaştıran söylemlerin veya projelerin birleşik etkisinden, bunların yıkıcı etkisinin devasa ölçeğinden ve grubun temeli olarak kabul edileni baltalamayı amaçlayan özel niteliğinden kaynaklanmaktadır.”*³⁵

³³ Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi I. Yargılama Dairesi Kararı, Radovan Karadzic, Ratko Mladic davası (Dava No. IT-95-5-R61 ve IT-95-18-R61), İddianamenin Usul ve Delil Kuralları'nın 61. maddesi çerçevesinde değerlendirilmesi, par. 94.

³⁴ Krstić Temyiz Kararı, par. 34, Jelisić Temyiz Kararı, par. 47-48, Ayrıca bkz Stakić Temyiz Kararı, par. 55; Hategekimana Temyiz Kararı, par. 133; Karadžić Kararı 98 Temyiz kararı, par. 80.

³⁵ I. Yargılama Dairesi Kararı, Radovan Karadzic, Ratko Mladic Davası, par. 95.

Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin bulgularına göre, söylemler veya açıklamalar, suçun veya aynı gruba sistematik olarak yöneltilen diğer kabahatli eylemlerin fiili koşulları olarak kabul edilebilir.

İsrail yetkilileri, 7 Ekim 2023'te başlayan silahlı çatışmaya ilişkin aşağıdaki yazılı ve sözlü açıklamalarda bulunmuştur:

İsrail Cumhurbaşkanı Yitzhak Herzog'un Açıklaması:

*"Sorumlu olan bütün bir millettir. Sivillerin yer almadığına dair bu söylem kesinlikle doğru değildir... ve onların belini kırana kadar savaşağız."*³⁶

Başbakan Benjamin Netanyahu'nun 29 Ekim tarihli Açıklaması:³⁷

*"Onlar [İsrail ordusu] çocuklarımıza, kadınlarımıza, ebeveynlerimize ve dostlarımıza karşı gerçekleştirdikleri korkunç eylemlerden dolayı, cinayetlerin öcünü almanın özlemini yaşıyor. Onlar, var oluşumuz ve şunu da eklemeliyim ki, tüm insanlığın iyiliği adına bu kötülüğü dünyadan yok etmeye kararlılar. Bütün halk ve halkın önderliği onları kucaklıyor ve onlara inanıyor. 'Amalek'in sizlere ne yaptığını hatırlayın' (Tesniye 25:17). Hatırlıyor ve savaşıyoruz."*³⁸

İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu'nun X hesabı @IsraelPM'den bir gönderi (daha sonra silinmiştir)

*"Bu, ışığın çocukları ve karanlığın çocukları arasında, insanlık ile orman kanunları arasında bir çatışmadır."*³⁹

İsrail maliye bakanı, Bezalel Smotrich:

"Knesset üyeleri Ram Ben-Barak ve Danny Danon'un Gazzeli Arapların dünya ülkelerine gönüllü göçüne ilişkin girişimlerini memnuniyetle karşılıyorum. Bu, Gazze sakinleri ve tüm bölge için doğru olan insani çözümdür,"

³⁶ <https://transcripts.cnn.com/show/cnr/date/2023-10-15/segment/01>

³⁷ Başbakan Netanyahu'nun açıklaması, <https://www.gov.il/en/departments/news/event-statement281023>

³⁸ "Tanakh'ta (İbrani İncili) Amalekliler, Vaat Edilmiş Topraklara giderken İsrailoğullarını pusuya düşüren bir millettir. İsraililerin geri püskürtebildiği saldırının ardından Tanrı, onlara asla bunu unutmamalarını ve Amalek'in varlığından hiçbir iz kalmayınca kadar sonsuz bir savaş sürdürmelerini emretmiştir. Nesiller sonra Kral Saul, Purim hikayesinde nesiller sonra soyundan gelen Haman'ın İran'daki tüm Yahudileri öldürmeyi planladığı anlatılan Amalek kralı dışında herkesi öldürmüştür." Bkz. Ariel Gold, "Who's Drinking Netanyahu's Genocidal Amalek Kool-Aid", <https://www.commondreams.org/opinion/netanyahu-amalek> Ayrıca bkz. Samuel 15:3: "Şimdi git, Amalekliler'e saldır. Onlara ait her şeyi tümüyle yok et, hiçbir şeyi esirgeme. Kadın erkek, çoluk çocuk, öküz, koyun, deve, eşek hepsini öldür."

³⁹ <https://web.archive.org/web/20231017150336/https://twitter.com/IsraeliPM/status/1713949754948718657>

“Gazze Şeridi gibi küçük bir alana sahip, doğal kaynaklara ve bağımsız geçim kaynaklarına sahip olmayan bir hücrenin bu kadar yüksek bir yoğunlukta bağımsız, ekonomik ve siyasi olarak uzun süre var olma şansı yoktur.

“Mültecilerin, gerçekten kendi çıkarlarını isteyen dünya ülkeleri tarafından, uluslararası toplumun desteği ve cömert mali yardımı ile İsrail devleti bünyesinde kabul edilmesi, hem Yahudilerin hem de Arapların acı ve zulmüne son verecek tek çözümdür.”

“İsrail devleti, Gazze’de bağımsız bir kişiliğin varoluşuna artık katlanamayacaktır.”⁴⁰

Ulusal Güvenlik Bakanı Itamar Ben Gvir’in aşırı sağcı Otzma Yehudit (Yahudi Gücü) Partisi üyesi Miras Bakanı Amichai Eliyahu, bir radyo röportajı sırasında sorulan bir soruya cevaben:

Radyo Kol Berama muhabiri, “Beklentiniz, yarın sabah Gazze’nin tamamına bir tür nükleer bomba atarak onları yerle bir etmemiz, oradaki herkesi yok etmemiz...” diyor.

Eliyahu, “Bu bir yol” diye yanıtıyor. “İkinci yol ise onlar için neyin önemli olduğunu, onları neyin korkuttuğunu, neyin caydırdığını bulmak... Ölümden korkmuyorlar.”

“Onların geri dönmesi için dua ediyorum ve bunu umuyorum; ancak savaşta ödenmesi gereken bir bedel var. Gerçekten serbest bırakılmasını istediğim kaçırılan kişilerin hayatı neden askerlerin ve daha sonra öldürülecek insanların hayatından daha önemli olsun?”

Eliyahu ayrıca “Nazilere insani yardım vermedik” diyerek ve “Gazze’de olaylara dahil olmayan sivil diye bir şey yok” diyerek Gazze için yapılacak herhangi bir insani yardıma izin verilmesine de itirazını dile getirmiştir.⁴¹

İşgal Altındaki Filistin Topraklarının Askeri Faaliyetleri Koordinatörü Tümgeneral Gassan Alian

“Hayvan gibi davranan insanlar buna uygun muamele görecektir; cehennemi istediniz, alacaksınız”⁴²

İsmi belirtilmeyen bir savunma yetkilisi İsrail Kanal 13’e şunları söylemiştir:

⁴⁰ <https://www.aljazeera.com/news/2023/11/14/israeli-minister-supports-voluntary-migration-of-palestinians-in-gaza>

⁴¹ <https://www.timesofisrael.com/far-right-minister-says-nuking-gaza-an-option-pm-suspends-him-from-cabinet-meetings/>

⁴² https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/cogat-chief-addresses-gazans-you-wanted-hell-you-will-get-hell/

Hafta sonu 1.200'den fazla İsrailinin ölümüne sebep olan saldırının arkasındaki terörist gruba sert bir uyarıda bulunan yetkili, "Gazze eninde sonunda bir çadır şehrine dönüşecek. Bina olmayacak. Kara manevrası Hamas'ı şaşırtacak," dedi.

Likud ve Knesset Dışişleri ve Savunma Komitesi üyesi Tally Gotliv, X hesabında:

"Jericho Füzesi! Jericho Füzesi! Stratejik uyarı. Kuvvetlerin devreye sokulmasını değerlendirmeden önce. Kıyamet silahı! Bu benim görüşüm. Tanrı tüm güçlerimizi korusun."

"Acımak yok! Yere inin ve Gazze'yi ezin. ... Gazze'ye asker göndermeyi düşünmeden önce her şeyi yapın."

"Cephane kapasitemiz var. Buna çok büyük bütçeler ayırdık. Cephaneliğimizde ne varsa kullanmalıyız! Askerlerimizin canı Gazze'deki her insandan daha önemli ve kıymetlidir. Eldivenler çıkarılacak"⁴³

İsraili Knesset Üyesi, Ariek Kalnner X hesabında:

"Şu anda tek hedef var: Nakba! 48'deki Nakba'yı gölgede bırakacak bir Nakba. Gazze'de Nakba, ve Nakba'ya katılmaya cesaret eden herkes için Nakba, çünkü 1948'de olduğu gibi, alternatif aşıkâr".

"Düşmanı şimdi püskürtün! Bu gün, bizim Pearl Harbor'umuz. Dersler çıkaracağız. Şimdi, tek hedef: Nakba!"⁴⁴

İsrail Savunma Kuvvetleri Sözcülüğü Başkanı Tuğamiral Daniel Hagari:

"Gazze'ye yüzlerce tonluk bombalar bırakıyoruz. Odak noktası yıkım, hassasiyet değil."⁴⁵

İsrail'in sınır güvenliğinden sorumlu bakanı Ben Gvir Itamar, aşırı sağcı Parti Yahudi Gücü'nü temsilen:

⁴³ <https://nypost.com/2023/10/11/israeli-official-says-gaza-will-be-made-a-city-of-tents/>

⁴⁴ <https://www.middleeastmonitor.com/20231009-israel-mk-calls-for-a-second-nakba-in-gaza/>

⁴⁵ <https://www.theguardian.com/world/2023/oct/10/right-now-it-is-one-day-at-a-time-life-on-israels-frontline-with-gaza>

“ Hamas, esirleri serbest bırakmadığı sürece Gazze’ye girmesi gereken tek şey, bir gram insani yardım değil, Hava Kuvvetleri’nin yüzlerce ton patlayıcısıdır.”⁴⁶

Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi Temyiz Dairesi Stakic davasında aşağıdaki belirmiştir:

“Yargılama Dairesi bu nedenle Temyize Giden Taraf’ın aşağılayıcı beyanlarını ve propagandasını açıkça değerlendirmiştir ve Temyiz Dairesi değerlendirmesinin makul olduğu sonucuna varmıştır. Etnik önyargıyı ortaya seren kanıtlar, her ne kadar kınanmaya değer olsa da kesin soykırım kastını kanıtlamaz. Savcılığın da öne sürdüğü üzere, ifadelerin, bir grubun fiziksel olarak yok edilmesine yönelik açık çağruları karşılama dahi soykırım niyetinin kanıtı olabileceği doğrudur; failin ifadeleri kendi bağlamı içinde anlaşılmalıdır.”

İsraili yetkililerin bu açıklamaları ve sosyal medya paylaşımları objektif bir bakış açısıyla dahi okunduğunda, bunların propaganda veya geçmişten gelen önyargılar içermediği, belli bir grup olarak Filistinlileri yok etmeye yönelik olduğu açıkça görülmektedir. Özellikle İşgal Altındaki Filistin Topraklarının Askeri Faaliyetleri Koordinatörü Tümgeneral Gassan Alian tarafından yapılan açıklamada, Filistinliler hayvanlara benzetilerek, hak ettikleri muameleyi göreceklere öne sürülmektedir. Bu açıklama salt propaganda veya önyargının ötesindedir. Bu, soykırım suçunun adımlarından biri olan insanlıktan çıkarmadır.

Başbakan Netanyahu’nun Eski Ahit’e, özellikle de *Amalek* hikayesine yaptığı vurgu, bazıları tarafından onun özel kastının, yani Filistinliler grubunun yok edilmesinin göstergesi olarak görülmektedir.

İsrail yetkililerine ait bu açıklamalar ve sosyal medya paylaşımları, aynı zamanda Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi Madde III/c ve Roma Tüzüğü Madde 25/3/c tarafından yasaklanan, soykırımın işlenmesine doğrudan ve alenen teşvik olarak da değerlendirilebilir.

Tutuklama Emri Verilmesi

Tüzük’ün 63. maddesi, Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM) huzurundaki davaların, ister duruşma öncesi aşamada bir şüpheli, isterse suçlamaların onaylanmasının ardından sanık olsun, kişinin mevcudiyetinde yapılmasını öngörmektedir. Tutuklamaların olmaması, UCM hakimlerinin suçluluk veya masumiyet konusunda karar vermesini ve mağdurların dinlenme fırsatını engelleyerek yargı sürecini sekteye uğratmaktadır.

Cezasız bırakma ve istikrarsızlık birbiriyle yakından bağlantılıdır. Suçun faili olduğu iddia edilen kişinin serbest kalması, delillerin toplanması ve korunmasının yanı sıra potansiyel

⁴⁶ <https://www.ynetnews.com/article/bkm3w13bp>

tanık ve mağdurların güvenliği ve refahı açısından da risk teşkil etmektedir. Üstelik bu durum, diğer veya gelecekteki failer üzerinde caydırıcı bir etkisi olmaksızın, bireyin suç işlemeye devam etmekte özgür olabileceği anlamına gelir.

Soruşturmalara dayanarak Savcı, soruşturma konusu duruma ilişkin işlemleri denetlemekle görevli Ön Yargılama Dairesi'nden tutuklama emri çıkarılmasını talep etme yetkisine sahiptir.

Tutuklama emri çıkarabilmek için yargıçların, şüphelinin UCM'nin yetki alanına giren bir suç işlediğine inanmak için makul gerekçelerin bulunduğuna ikna olması gerekir.

Bunu takiben hâkimler, bireyin duruşmaya çıkmasını sağlamak, soruşturmanın veya mahkeme işlemlerinin engellenmesini veya tehlikeye atılmasını önlemek ve kişinin iddia edilen suçu veya ilgili bir suçu işlemeye devam etmesinin önüne geçmek amacıyla tutuklama emri çıkarır (Tüzük'ün 58(1)(b) maddesi uyarınca).

Mahkeme Yazı İşleri Dairesi, İşgal Altındaki Filistin Toprakları ile istişare ve koordinasyon halinde, tutuklama emrini ve tutuklama ve teslim taleplerini ilgili Devlet(ler)e iletmekten sorumludur.⁴⁷

Birtakım İsraili yetkililerin ve makamların, 7 Ekim ile 16 Kasım 2023 tarihleri arasında işlenen ve UCM'nin yetki alanına giren suçları başkalarıyla ortaklaşa ve/veya başkaları aracılığıyla işlemekten veya bu suçun işlenmesi emrini vermekten, buna teşvik etmekten veya yataklık etmek veya başka bir şekilde yardım etmekten veya herhangi bir şekilde katkıda bulunmaktan sorumlu olduğuna inanmak için makul gerekçeler mevcuttur.

Madde 58(1)(b)(iii), tutuklama emrinin amaçlarından birinin, bireyin aynı koşullardan kaynaklanan ve Mahkemenin yetkisine giren bir suçu veya ilgili suçları işlemeye devam etmesini önlemek olduğunun altını çizmektedir. Gazze'de devam eden durumun daha da kızışacağına dair yaygın olarak kabul edilen beklenti göz önüne alındığında, özellikle kamu görevlileri, silahlı grupların liderleri veya üyelerine ilişkin olarak durumun aciliyet ortadadır. Kişinin soruşturmayı engellememesini veya tehlikeye atmamasını sağlayarak tutuklama emri çıkartılması, sivillere ve sivil hedeflere yönelik saldırıların ve vahşetin önlenmesi için zorunludur.

Uluslararası Tutuklama Emri Gerekçeleri

20 Aralık 2019'da Savcı, Ofisine sunulan tüm güvenilir bilgilerin kapsamlı, bağımsız ve objektif bir değerlendirmesinin ardından, Filistin'deki Durum'a ilişkin ön incelemenin, 53(1) maddesi kapsamındaki tüm yasal kriterlerin yerine getirildiği tespitiyle sonuçlandığını duyurdu. Soruşturma açılmasına ilişkin Roma Tüzüğü'nün şartları yerine getirilmişti. Savcı, şu konularda tatmin olduğunu açıkladı: (i) Doğu Kudüs dahil olmak üzere Batı Şeria ve Gazze

⁴⁷ <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/bookletArrestsENG.pdf>

Şeridi'nde savaş suçlarının işlendiğine veya işlenmekte olduğuna inanmak için makul bir temelın mevcut olduğu; (ii) durumdan kaynaklanan potansiyel davaların kabul edilebilir olması; ve (iii) bir soruşturmanın hukukun yararlarına hizmet etmeyeceğine inanmak için önemli nedenlerin bulunmaması.

5 Şubat 2021'de Ön Soruşturma Dairesi, çoğunluk oyuyla, Mahkemenin Filistin'deki Durum'da cezai yargı yetkisini kullanabileceğine ve bu yargı yetkisinin bölgesel kapsamının, Doğu Kudüs de dahil olmak üzere Gazze ve Batı Şeria'yı kapsadığına karar vermiştir. Bu kararın ardından Mart 2021'de Savcı, Uluslararası Ceza Mahkemesi Savcılığının Filistin'deki Durum'a ilişkin soruşturma başlattığını doğrulamıştır. O tarihten bu yana soruşturma sürmektedir. 7 Ekim'den sonra hem Gazze'de hem de İsrail'de Mahkeme'nin görev alanına giren çok sayıda suçun işlendiği görülmüştür.

Tüzük'ün 58. maddesine göre, Ön Soruşturma Dairesi, soruşturmanın başlatılmasından sonra herhangi bir zamanda, Savcının başvurusu üzerine ve belirli koşullar altında, kişi hakkında tutuklama emri çıkarabilir. Bu koşullar şunlardır:

(a) Kişinin Mahkemenin yargı yetkisine giren bir suç işlediğine inanmak için makul gerekçelerin bulunması; ve

(b) Kişinin tutuklanmasının gerekli görülmesi:

(i) Kişinin duruşmaya çıkmasını sağlanması;

(ii) Kişinin soruşturmayı veya mahkeme işlemlerini engellememesini veya tehlikeye atmamasının sağlanması; veya

(iii) Uygulanabildiği hallerde, kişinin Mahkemenin yargı yetkisine giren ve aynı koşullardan kaynaklanan suçu veya ilgili suçu işlemeye devam etmesinin önlenmesi.

Daha önce de belirtildiği gibi, Hamas ile İsrail arasındaki uluslararası olmayan silahlı çatışma binlerce ölüme, yaralanmaya, sivillere ve sivil nesnelere yönelik saldırılara ve çok sayıda uluslararası insancıl hukukun ihlaline yol açmıştır. Bu eylemlerin hukuki değerlendirmeleri Savcı ve Yargılama Dairesi tarafından yapılacak olmakla birlikte, bunca sayısız eylemin savaş suçu, insanlığa karşı suç ve soykırım teşkil ettiğine inanmak için makul gerekçelerimiz mevcuttur. Kanaatimizce tutuklama kararının çıkarılmasının ilk şartı gerçekleşmiştir.

Gazze'de kötüleşen durum, şüphelilerin Mahkeme'nin yetkisine giren suçları veya ilgili suçları işlemeye devam etmelerinin önlenmesi zorunluluğunun altını çizmektedir. Bu koşullar altında hakkında yakalama kararı çıkarılmasının gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

Ayrıca Gazze'de devam eden durum, adil ve bağımsız bir soruşturma yürütülmesinin önünde engel teşkil etmektedir. İsrail Savunma Kuvvetleri'nin acımasız saldırıları ve sivillerin zorla nakli, soruşturma sürecine ciddi tehditler oluşturmakta ve işlenen suçlara ilişkin delil elde etmeyi son derece zorlaştırmaktadır.

Sonuç

Yukarıda belirtilenlerin ışığında, Savcı'dan şunları talep ediyoruz:

- Yukarıda belirtilen uluslararası insani hukuk ihlallerinin, Uluslararası Ceza Mahkemesinin yargı yetkisine giren suçlar teşkil etmesi nedeniyle soruşturmaya dahil edilmesi.
- İddianame hazırlanırken soykırım suçunun özel kastına ilişkin tespitlerimizi dikkate alınması.
- Mahkemenin yargı yetkisi dahilinde işlenen suçları doğrudan, başkalarıyla birlikte ve/veya başkaları aracılığıyla işlemekten veya bu suçların işlenmesini emretmekten, azmettirmekten, teşvik etmekten, yardım etmekten, yataklık etmekten veya başka bir şekilde yardım etmekten veya başka bir şekilde katkıda bulunmaktan sorumlu olan şüpheliler hakkında uluslararası tutuklama emri çıkarılması için derhal Ön Yargılama Dairesine başvuruda bulunulması.

Saygılarımızla.